

De waarde van symbolen *Slotwoord - besluit* Vlaams parlement Brussel, 8 oktober 2011

Geachte Minister-President, volksvertegenwoordigers
Geachte aanwezigen
Beste Vlaamse vrienden

Herinnert u zich dit bericht **[dia van krantenartikel]** in een Vlaamse krant ongeveer een maand geleden? De Vlaamse Leeuw zorgde toen nl. voor opschudding in Mechelen. Tijdens het festival "Fest de Sjarabang" werd de Vlaamse Leeuw op het spandoek van het Vlaams & Neutraal Ziekenfonds overplakt met zwarte folie. Volgens de organisatrice deed men dit omdat sommige mensen aanstoot aan de Vlaamse Leeuw kunnen nemen: "Ik wéét dat de Vlaamse Leeuw een 'algemeen' symbool is van de Vlaamse Gemeenschap en niet voor bepaalde partijen, maar mensen leggen snel foute linken.", vertelde ze. Dit incident in Mechelen toont aan hoe verkramppt sommigen met onze Vlaamse leeuw bezig zijn. Het kan nochtans anders: **[dia van van Gendarmerie in Frans-Vlaanderen]** kijk maar naar het vrank en vrij gebruik van de leeuw in Frans-Vlaanderen waar zelfs de gendarmerie een leeuwenschildje op het uniform draagt.

1

Een land met samenhang, met een identiteit, is trots op zijn symbolen, komt ook op voor zijn belangen en vecht voor zijn welvaart, zijn mensen. Het is daarbij niet op de eerste plaats de omvang van een cultuur die telt, maar de cohesie ervan, het bewustzijn van een gezamenlijke identiteit, en dus het gezamenlijke zelfbewustzijn. De rustige zekerheid deel uit te maken van een cultuur die berust op traditie, overgedragen waarden en normen en met eigen symbolen, is een voorwaarde voor een onbevangen en open kennismaking met andere culturen.

Dat identiteit en diversiteit paradoxaal genoeg samengaan, hebben we de afgelopen weken in de Wereldbeker Rugby kunnen vaststellen. De meeste landenploegen kennen zoals ook in het clubvoetbal een heel diverse (multiculturele) samenstelling. Vele spelers komen uit voormalige kolonies of zijn genaturaliseerd. Dit belet echter niet dat ze als volwaardige nationale ploeg worden toegejuicht door honderdduizenden die zich identificeren met hun spelers, hun ploeg, hun symbolen, hun land, hun volk.

Een mens heeft er blijkbaar nood aan om zich met een groep gelijken - hoe divers ook van samenstelling - één en identiek te voelen, zeker wanneer het succesvol is.

Denk bv. aan het Oranjelegioen dat in vele landen bewondering maar ook afgunst oproept. Onder meer antropoloog Jethro Alons¹ omschreef de **kleur** oranje als een duidelijk symbool voor de collectieve identiteit van het ‘Nederlands-zijn’. De oude ‘typisch Nederlandse’ symbolen zoals klompen, windmolens en tulpen zijn volgens hem al lang niet meer van toepassing op de Nederlandse identiteit. Maar oranje is nog altijd een heel actueel symbool voor Nederland en Nederlanders. Denk ook aan de kleur zwart die symbolisch belangrijk is voor Nieuw-Zeelanders dank zij hun rugbyploeg ‘All blacks’.

De Finnen hebben te lijden onder muskieten, extreme weersomstandigheden, het duister van de winter en het bijna constante licht in de zomer. Toch vallen ze op in bijvoorbeeld de gsm-industrie, de rallysport en behoren ze tot de top van het internationale leerprogramma Pisa.

Zij hebben daar één **symbolisch woord** voor [**dia Finse vlag met Sisu**]: ‘*Sisu*.’ Dat is een nationale karaktertrek, een combinatie van wilskracht, moed en volharding.

Geduldige toehoorders

Tot daar mijn inleiding van mijn uitleiding.

Maar: wat hebben we geleerd vandaag?

EEN

Prof. dr. Ludo Beheydt bewoog zich op academisch-semiotisch niveau. Hij probeerde in mentaal uit te leggen waarom symbolen een absolute noodzaak zijn voor een gemeenschap. De mens heeft nu eenmaal behoefte aan uiterlijke tekens om zijn gedeelde identiteit mee te bevestigen, om zijn behoefte aan samenhang uit te drukken. Daar is niets mis mee, vertelde hij. Hij wees er ons op dat symbolen reacties en emoties opwekken omdat ze staan voor waarden. Het leeuwsymbool staat voor een van onze identiteiten. Met dat leeuwsymbool maken wij kenbaar dat wij deel uitmaken van een gemeenschap, dat wij een betekenisnetwerk delen. Het is een uiting van een zeer menselijk verlangen naar geborgenheid en verbondenheid.

Concreet: nieuwkomers in de Vlaamse Gemeenschap moeten niet worden afgeschrikt door het leeuwsymbool.

---

¹ <http://standplaatswereld.nl/2010/07/09/world-cup-mania-oranje-is-de-nederlandse-identiteit/>

Dat leeuwensymbool kan als gemeenschapssymbool uitdrukking geven aan herkenning, erkenning, verbondenheid en solidariteit, als een paraplu waaronder we samen schuilen, als gemeenschappelijk verweer tegen de anonimisering en de vervreemding die de multiculturele maatschappij bedreigen.

Hij drukte de hoop uit dat het leeuwensymbool uiteindelijk als een permanente uitnodiging mag fungeren en niet als een symbool van uitsluiting.

TWEE

Marketeer Jan Callebaut stelde - op basis van een onderzoek dat hij voerde in opdracht van de Vlaamse overheid - dat de buitenlandse onderzoeker vindt dat Vlamingen hun opportuniteiten moeten expliciteren, de parels van hun onderwijssysteem moeten blootleggen, zich moeten linken aan de internationale instellingen, over de economische locaties moeten praten en het onthaal en de communicatie moeten verbeteren, onder meer op internationale beurzen.

Kortom: we moeten dringend werken aan een internationale uitstraling van Vlaanderen, met een slogan in de aard van 'Yes, we're open'.

Hij stelde daarbij de terechte vraag hoe ons nationaal symbool de Vlaamse leeuw ons hierbij kan helpen om een symbolische taal te ontwikkelen die ons een kans geeft om onze troeven te laten ontdekken door buitenlanders, om een positieve attitude erdoor te krijgen, een positief geladen state of mind rond Vlaanderen de wereld in te sturen. Als we relevant willen zijn als Vlaanderen dan moeten we ons imago- en reputatiemanagement aansturen dat de beeldvorming positief bij internationale stakeholders beïnvloedt. Deze week konden we in de pers het goede nieuws lezen dat een nieuwe Vlaamse imagomanager bij de Vlaamse overheid kon beginnen werken.

DRIE

Wij, de organisatoren van dit symposium, lieten ons inspireren door Ivan Mertens. De achterliggende idee was: Ivan Mertens stierf te jong en laat als herinnering "Vlaanderen vlagt" na. Hij bracht de Vlaamse vlag bij volksfeesten en in de huiskamer via de beeldbuis. Wij vonden dat een stijlvolle herdenking niet in persoon - dat was zijn en is onze genre niet - maar 'in rem' paste rond 'de waarde van symbolen voor de natie'.

We beslisten vervolgens om een uitdaging te lanceren naar jong creatief Vlaanderen. Niet om ons te wentelen in ons verleden, maar om ons een moderne taligheid aan te reiken waarmee we onze waarden en symbolen op een uitnodigende manier kunnen communiceren en promoten.

We wisten minister-president Kris Peeters te overtuigen om de tweejaarlijkse ‘Grote Prijs minister-president van Vlaanderen’ als naam aan onze uitdaging mee te geven. U hoorde hem vertellen dat dit past in het positief en authentiek merkverhaal over Vlaanderen - dat onder begeleiding van Think BBDO (Fons Van Dyck) - eind vorig jaar is opgebouwd. U weet ongetwijfeld dat centraal in dat merkverhaal van Vlaanderen *baanbrekend vakmanschap* staat. De Vlaamse Regering wil Vlaanderen daarbij consistent positioneren als de regio bij uitstek van mensen als makers, sinds eeuwen gedreven door kennis en kunde.

Wij danken minister-president Kris Peeters voor zijn morele en financiële steun waarmee hij studenten aanmoedigt om op een creatieve manier blijk te geven van ‘jong baanbrekend vakmanschap’.

Geachte aanwezigen

De uitdaging is niet van de minste. Wij hebben namelijk behoefte aan beeld en aan woordenschat om over onszelf te praten. We hebben dat nodig om als Vlaming respect te krijgen, om als Vlaamse ondernemer een afzetgebied gemakkelijk te kunnen bereiken, om als Vlaming in staat te zijn om internationale contacten te krijgen. We moeten Vlamingen opnieuw laten trots worden op zichzelf en de eigen symbolen.

4

We formuleerden deze uitdaging in de vorm van een wedstrijd naar studenten die minimum 18 jaar moeten zijn en ingeschreven in een Vlaamse onderwijsinstelling. Zij moeten een creatief en liefst praktisch realiseerbaar concept voorstellen om Vlaanderen en zijn symboliek als een dynamisch geheel voor te stellen, niet als een Bokrijk.

Concreet vertaald luidt de opdracht: “werk voor de Vlaamse overheid een origineel creatief idee of suggesties uit om via een actie, object, woordenschat en/of visuele, auditieve of virtuele beelden het positief imago van Vlaanderen en de Vlaamse symbolen in het binnen- en/of buitenland te ondersteunen.”

Voor alle duidelijkheid: aan het symbool zelf van de leeuw en de officiële leeuwenvlag willen we niets veranderen. We willen wel dat elke Vlaming zich achter de leeuwenvlag schaart ongeacht zijn politieke overtuiging, maar met veel Finse of mag ik zeggen ‘Vlaamse’ ‘sisu’: wilskracht, moed en volharding.

Resten mij nog bij wijze van slot 2 mededelingen:

1. Wij zijn ecologisch bewuste organisaties. U vindt alle informatie en teksten op de website die we speciaal voor deze wedstrijd en naar aanleiding van dit symposium creëerden: www.symboolvlaanderen.eu
2. Dank aan alle sprekers en aan u allen voor uw zeer gewaarde aanwezigheid.

An De Moor
Voorzitter Beweging Vlaanderen-Europa
E-post: adm.ave@skynet.be